

W I M I E N I U

RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 listopada 2014 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu w IV Wydziale Karnym - Odwoławczym w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Ziiolecka (spr.)

Sędziowie: SSO Ewa Taberska

SSO Bożena Ziółkowska

Protokolant: apl. radc. M. L.

przy udziale H. P. Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 14 listopada 2014 roku

sprawy **K. M.** oskarżonego z art. 225 § 1 k.k.

z powodu apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Trzciance z dnia 20 maja 2014 roku, sygnatura akt II K 981/13

1. zmienia zaskarżony wyrok i uniewinnia K. M. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa z art. 225 § 1 k.k.,
2. kosztami całego postępowania obciąża Skarb Państwa.

/-/B. Z. /-/M. Z. /-/E. T.

UZASADNIENIE

K. M. został oskarżony o to, że w dniu 22 listopada 2013 roku, w K., gmina C., w województwie (...), udaremnił osobom uprawnionym do przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony (...) i M. M. (1) – głównym specjalistom Wojewódzkiego Inspektoratu (...) w P. delegatura w P. – przeprowadzenie kontroli ekologicznej, to jest o popełnienie przestępstwa z art. 225 § 1 k.k.

Wyrokiem z dnia 20 maja 2014 roku, Sąd Rejonowy w Trzciance, uznając oskarżonego za winnego tego, że w dniu 22 listopada 2013 roku, w K., gmina C., w województwie (...), odmawiając uprawnionym do przeprowadzenia kontroli w zakresie ochrony (...) i M. M. (1) – głównym specjalistom Wojewódzkiego Inspektoratu (...) w P. delegatura w P. – możliwości wejścia na teren fermy trzody chlewnej w K. bez podporządkowana się przez nich wewnątrzzakładowym regulacjom dotyczącym wejścia na teren fermy, utrudnił przeprowadzenie przez nich kontroli ekologicznej, to jest za winnego popełnienia przestępstwa z art. 225 § 1 k.k. - na podstawie art. 66 § 1 i § 2 k.k. oraz art. 67 § 1 k.k., warunkowo umorzył postępowanie wobec tego oskarżonego na okres 2 lat tytułem próby.

Na podstawie art. 67 § 3 k.k., Sąd Rejonowy zasądził od oskarżonego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej świadczenie pieniężne w kwocie 500 złotych.

Orzekając natomiast o kosztach, Sąd Rejonowy, na podstawie art. 626 § 1 k.p.k. i art. 629 k.p.k. w związku z art. 627 k.p.k. oraz art. 7 ustawy z dnia 23 czerwca 1973 roku o opłatach w sprawach karnych, zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym wymierzył oskarżonemu opłatę w kwocie 100 złotych.

Powyższy wyrok w całości i na korzyść oskarżonego zaskarżył obrońca oskarżonego, zarzucając:

- obrazę prawa materialnego, to jest art. 225 § 1 k.k., polegającą na przyjęciu tego przepisu za podstawę rozstrzygnięcia o warunkowym umorzeniu postępowania wobec oskarżonego, a tym samym uznania jego sprawstwa i winy w zarzucanym zakresie podczas, gdy K. M. w żaden sposób nie udaremniał, ani nie utrudniał przeprowadzonej kontroli, a jedynie informował kontrolujących o konieczności poddania się obowiązującej procedurze bioasekuracyjnej,

- mającą wpływ na treść zapadłego wyroku obrazę przepisów postępowania:

- art. 7 k.p.k. w związku z art. 4 k.p.k. i art. 410 k.p.k., polegającą na jednostronnej, wybiórczej i powierzchownej, a nawet dowolnej ocenie materiału dowodowego, co uwidoczniło się przede wszystkim w:

- uznaniu za całkowicie wiarygodne zeznań K. C. i M. M. (1) podczas, gdy zeznania tych świadków na okoliczność przebiegu rozmowy z oskarżonym oraz świadkiem M. B. w dniu 22 listopada 2012 roku nie są spójne,

- uznaniu za niewiarygodne zeznań M. B. oraz wyjaśnień oskarżonego pomimo, że w trakcie całego postępowania wyżej wymienieni konsekwentnie relacjonowali przebieg zdarzenia przy bramie fermy w K.,

- uznaniu, że część zapisów procedury wejścia na (...) obowiązują (...) sp. z o.o. w Ś. jest sprzeczna z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa, a część zwyczajnie nieracjonalna,

- art. 167 k.p.k. w związku z art. 193 § 1 k.p.k. w związku z art. 2 § 2 k.p.k., poprzez nie ustalenie w drodze opinii biegłego tak istotnej okoliczności, jak prawne i racjonalne uzasadnienie procedury bioasekuracyjnej wprowadzonej w (...) i obowiązującej także na terenie fermy trzody chlewnej w K.,
- art. 424 § 1 punkt 1 k.p.k., polegającą na nie wskazaniu, w części motywacyjnej wyroku przyczyn, dla których sąd orzekający odrzucił dowód w postaci pisma Powiatowego Lekarza Weterynarii w C. oraz dowód zawierający stanowisko Głównego Lekarza Weterynarii wskazujący na wagę i znaczenie procedur bioasekuracyjnych w hodowli trzody chlewnej,
- art. 394 § 2 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k., polegający na nie wskazaniu, czy i jakie dokumenty z akt sprawy zostały ujawnione w trakcie rozprawy pomimo, że czyniąc ustalenia faktyczne powołał się na liczne dowody z dokumentów.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę wyroku i uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu ostatecznie czynu, a ewentualnie, z ostrożności procesowej, o jego uchylenie i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Na rozprawie apelacyjnej, odbywającej się w dniu 14 listopada 2014 roku, obecni obaj obrońcy oskarżonego podtrzymali wniesioną apelację, zaś prokurator oświadczył, iż wnosi o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania (k. 205 akt).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Wniesiona apelacja oraz jej wniosek końcowy o uniewinnienie oskarżonego K. M. od popełnienia przypisanego mu czynu z art. 225 § 1 k.k., w pełni zasługiwały na uwzględnienie.

Przed przystąpieniem do wskazania motywów, które zadecydowały o konieczności zmiany zaskarżonego wyroku i uniewinnienia K. M. od popełnienia przypisanego mu ostatecznie czynu, Sąd II instancji podnosi, iż nie podzielił stanowiska obrońcy oskarżonego, jakoby Sąd I instancji, wydając zaskarżony wyrok, dopuścił się obrazy przepisu postępowania, to jest art. 394 § 2 k.p.k. w związku z art. 410 k.p.k.

Z treści wniesionej apelacji wynika, że skarżący upatruje takiego rodzaju uchybienia w powołaniu się w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku na treść zgromadzonych w sprawie dokumentów, pomimo braku wprowadzenia ich do procesu poprzez ujawnienie w trybie art. 394 § 2 k.p.k.

Odnosząc się do tak sformułowanego zarzutu, Sąd Okręgowy podnosi, iż zgadza się z apelującym co do tego, że z protokołu rozprawy, odbywającej się w dniu 15 maja 2014 roku, wynika, że Sąd I instancji wydał w tym dniu postanowienie o uznaniu dokumentów za ujawnione, w trybie art. 394 § 1 i 2 k.p.k., bez odczytywania i włączeniu ich w poczet materiału dowodowego sprawy (k. 150 akt). Jednak w postanowieniu tym sąd rozstrzygający nie wskazał, które karty akt sprawy ujawnił bez odczytywania. Dostrzegając to, Sąd Okręgowy wskazuje jednak, że dla sformułowania tego rodzaju zarzutu daleko niewystarczającym było analizowanie li tylko zapisów protokołu rozprawy mającej miejsce w dniu 15 maja 2014 roku. Sąd II instancji zauważa bowiem, że gdyby obrońca oskarżonego zapoznał się z całym aktami sprawy, to z całą pewnością jego uwadze nie umknęłoby to, że na rozprawie w dniu 31 marca 2014 roku sąd rozstrzygający wydał już decyzję w trybie art. 394 § 1 i 2 k.p.k. o uznaniu za ujawnione bez odczytywania i włączeniu w poczet materiału dowodowego dokumentów znajdujących się na kartach 1-2, 8, 22-24, 28-31, 103 – 114 akt sprawy (k. 140 akt). Zapis ten dowodzi, że Sąd I instancji w sposób legalny wprowadził do procesu wymienione wyżej dokumenty, a w konsekwencji, w sposób w pełni uprawniony odwoływał się do ich treści w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku.

Sąd II instancji podnosi w tym miejscu, iż dostrzega słuszną praktykę sądów I instancji o wydawaniu postanowień w trybie art. 394 § 1 i 2 k.p.k. z reguły dopiero przed zamknięciem przewodu sądowego. I w realiach niniejszej sprawy z całą pewnością wydanie w dniu 31 marca 2014 roku postanowienia w trybie art. 394 § 1 i 2 k.p.k. świadczy o zamiarze sądu rozstrzygającego zamknięcia przewodu sądowego. Jednak bezpośrednio po wydaniu tego postanowienia, Sąd Rejonowy nie zamknął przewodu sądowego, gdyż zdecydował o ponownym wezwaniu świadka M. B.. W tym też celu Przewodniczący składu zarządził przerwę w rozprawie do dnia 15 kwietnia 2014 roku (k. 140 akt), a następnie do dnia 15 maja 2014 roku (k. 141 akt). W dniu 15 maja 2014 roku sąd rozstrzygający przeprowadził przesłuchanie świadka M. B. (k. 148-149 akt), następnie przewodniczący zamknął przewód sądowy i udzielił głosu stronom (k. 150 akt). Znajdująca się natomiast w protokole rozprawy z dnia 15 maja 2014 roku formuła „na podstawie art. 394 § 1 i 2 k.p.k. uznać za ujawnione bez odczytywania i włączyć w poczet materiału dowodowego dokumenty na kartach” (k. 150 akt), stanowi jedynie niewyeliminowany (nieusunięty) przez protokolanta fragment wzoru protokołu rozprawy, który, co należy przypomnieć, jest standardowy dla wszystkich spraw zarejestrowanych w Repertorium K, a jedynie uzupełniany w oparciu o przebieg rozprawy w konkretnej sprawie.

Z powyższych przyczyn zarzut skarżącego, aby Sąd Rejonowy dopuścił się obrazy art. 394 § 2 k.p.k., a w konsekwencji i art. 410 k.p.k., jest całkowicie bezzasadny.

Nie podzielając stanowiska skarżącego w powyższym zakresie, Sąd II instancji podnosi jednak, iż dostrzegł potrzebę zmiany zaskarżonego wyroku poprzez uniewinnienie oskarżonego od popełnienia przypisanego mu czynu z art. 225 § 1 k.k.

Na wstępie niniejszych rozważań prawnych Sąd Okręgowy przypomina, że każda decyzja sądu rozstrzygającego w przedmiocie ustalenia, bądź wykluczenia sprawstwa i winy danego oskarżonego musi zostać poprzedzona po pierwsze przeprowadzeniem kompleksowego postępowania dowodowego, a po wtóre dokonaniem oceny materiału dowodowego zgodnie z obowiązującymi w tym przedmiocie regułami. Jeżeli zatem tak, to ustalając kwestię winy i sprawstwa K. M. w zakresie naruszenia normy prawnej, określonej w art. 225 § 1 k.k., obowiązkiem sądu rozstrzygającego w tym zakresie było w pierwszej kolejności, w celu wyjaśnienia wszystkich okoliczności sprawy, przeprowadzenie na tę okoliczność wyczerpującego postępowania dowodowego i dopiero w oparciu o jego wyniki, wydanie decyzji merytorycznej potwierdzającej, bądź też nie zasadność wniesionej skargi.

Lektura akt niniejszej sprawy wskazuje, że sąd rozstrzygający w sposób prawidłowy przeprowadził postępowanie dowodowe. Sąd Rejonowy dokonał szczegółowego przesłuchania osób biorących udział w wydarzeniach z dnia 22 listopada 2012 roku w K., to jest między innymi tak oskarżonego, jak i świadka K. C., czy świadka M. M. (1).

Lektura akt niniejszej sprawy wskazuje również, że w oparciu o kompleksowo przeprowadzone postępowanie dowodowe, Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne. W szczególności prawidłowe okazały się być ustalenia faktyczne sądu rozstrzygającego co do faktu przybycia świadka K. C. oraz świadka M. M. (2)—M. w dniu 22

listopada 2012 roku do Przedsiębiorstwa Produkcji Rolnej (...) sp. z o.o. z/s w Ś. w celu przeprowadzenia kontroli w zakresie przestrzegania przepisów oraz decyzji administracyjnych z zakresu ochrony środowiska, dalej co do obowiązującej w tym to przedsiębiorstwie procedury bioasekuracji, jak i porządku dokonywanych przez wskazanych świadków czynności kontrolnych. Kontrola instancyjna wykazała także prawidłowość ustaleń sądu rozstrzygającego odnośnie sposobu zachowania oskarżonego po wyrażeniu przez kontrolerów woli wejścia na teren zakładu, to jest tego, że oskarżony poinformował K. C. o obowiązującej w zakładzie procedurze bioasekuracji oraz o możliwości wejścia na teren zakładu tylko i wyłącznie po uprzednim poddaniu się tej procedurze, to jest po pozostawieniu odzieży wierzchniej oraz bielizny po brudnej stronie fermy, wzięcia prysznicą całego ciała z umyciem włosów przy użyciu mydła i szamponu, a następnie założenia bielizny, skarpet, ubrania oraz obuwia ochronnego należącego do fermy. Wreszcie Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy także ustalił, że inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska, wobec nieprzejednanego stanowiska oskarżonego w zakresie konieczności poddania się przez nich procedurze bioasekuracyjnej, nie weszli na teren zakładu.

Sąd Okręgowy podnosi w tym miejscu, że dokonując prawidłowych ustaleń faktycznych, Sąd Rejonowy błędnie jednak uznał, iż ustalony sposób zachowania oskarżonego pozwala na zakwalifikowanie postawy K. M. w dniu 22 listopada 2012 roku jako wyczerpującej znamiona przestępstwa, opisanego w art. 225 § 1 k.k..

Z treści uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika jednoznacznie, iż Sąd I instancji wydedukował zawinienie oskarżonego w ramach przestępstwa stypizowanego w art. 225 § 1 k.k. z faktu, że K. M. miał świadomość ustawowych uprawnień inspektorów Wojewódzkiego Inspektoratu (...) oraz, że istniejąca w zakładzie procedura bioasekuracji nie była dla inspektorów wiążąca.

Odnosząc się do powyższego, Sąd II instancji podnosi, iż nie ulega wątpliwości, że ustawodawca w art. 9 ustęp 2 ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska zawarł szeroki katalog uprawnień przysługujących inspektorom Inspekcji Ochrony Środowiska w celu należytego wykonywania zadań kontrolnych przez Inspekcję Ochrony Środowiska. Do katalogu tych uprawnień, jak słusznie zauważył sąd rozstrzygający, należy, co bezspeczne, prawo wstępu z niezbędnym sprzętem między innymi na teren nieruchomości, obiektu lub ich części, na których prowadzona jest działalność gospodarcza. W kontekście tego rzeczywiście nie może budzić wątpliwości, że K. C. i M. M. (1) mieli, co do zasady, uprawnienia do wejścia na teren Przedsiębiorstwa Produkcji Rolnej (...) sp. z o. z siedzibą w Ś..

Nie negując powyższego, Sąd II instancji zauważa jednak, że ustawodawca zawarł w art. 9 ustęp 3 wyżej powołanej ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku zapis, stanowiący swoiste ograniczenie inspektorów Inspekcji Ochrony Środowiska. W myśl tego przepisu, upoważniony do kontroli inspektor jest uprawniony do poruszania się po terenie nieruchomości, obiektu lub ich części oraz środków transportu bez potrzeby uzyskiwania przepustki oraz nie podlega rewizji osobistej przewidzianej w regulaminie wewnętrznym kontrolowanej jednostki organizacyjnej, ale podlega on przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującym w kontrolowanej jednostce organizacyjnej. Oznacza to, że inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska, jakkolwiek, co do zasady, mają prawo do wejścia i poruszania się po terenie kontrolowanego obiektu, to niemniej, przy wykonywaniu swoich, a wynikających z ustawy, obowiązków, podlegają oni przepisom bezpieczeństwa i higieny pracy obowiązującym w kontrolowanej jednostce organizacyjnej.

W realiach niniejszej sprawy, w zakładzie (...) z siedzibą w Ś., obowiązywał dokument w postaci Procedury wejścia na (...) (k. 28-29 akt). Z dokumentu tego wynikała konieczność poddania się procedurze bioasekuracji nie tylko przez wszystkich pracowników (...), ale także przez osoby wizytujące oraz organy kontrolujące zakład. Skoro tak, to oczywistym jest, że inspektorzy Inspekcji Ochrony Środowiska, choć, jak wcześniej zostało zaakcentowane, mieli wynikające z art. 9 ustęp 2 ustawy z dnia 21 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska ustawowe prawo wejścia na teren fermy w Ś., to jednakowoż, mieli także, również wynikający z powołanej wyżej ustawy, obowiązek przestrzegania przepisów bhp w zakładzie tym obowiązujących. Pomimo istnienia tego rodzaju obowiązku kontrolerzy nie zastosowali się do wymogu poddania się procedurze bioasekuracji. Wobec tego nie przeprowadzenie w dniu 22 listopada 2012 roku kontroli „wnętrza” terenu fermy należącej do zakładu (...) przez inspektora K. C. i M. M. (1) należy łączyć nie z utrudnieniem wykonania tegoż przez oskarżonego, a jedynie z odmową poddania się przez świadków obowiązującej w zakładzie procedurze bioasekuracji.

Marginalnie Sąd Okręgowy zauważa, że dla osób, przeprowadzających w dniu 22 listopada 2012 roku w (...) w Ś. kontrolę z ramienia Inspekcji Ochrony Środowiska istnienie w tej jednostce organizacyjnej dokumentu w postaci Procedury wejścia na (...), a w konsekwencji konieczność poddania się procedurze bioasekuracji nie był zaskoczeniem. Jak wynika z zeznań K. C., złożonych w dniu 12 marca 2014 roku, świadek wiedział o obowiązujących w tym zakładzie przepisach, to jest konkretnie o konieczności poddania się przed wejściem na teren fermy procedurze bioasekuracji.

Kwestia natomiast racjonalności, czy zasadności wprowadzenia do zakładu (...) procedury bioasekuracji, nie mogła zostać przez sąd rozstrzygający zanegowana i to co najmniej z trzech powodów.

Przede wszystkim i po pierwsze, kwestia ta nie była przedmiotem postępowania karnego prowadzonego pod sygnaturą akt II K 981/13.

Po wtóre Sąd Rejonowy nie przeprowadził na tę okoliczność jakiegokolwiek dowodu.

Po trzecie Sąd Rejonowy, wysnuwając tezę o nieracjonalności zapisów procedury bioasekuracji, zupełnie poza polem swego procesu myślowego pozostawił przedmiot działalności zakładu. Tymczasem przypomnieć należy, iż kontrolowany w dniu 22 listopada 2014 roku zakład prowadzi działalność reglamentowaną i obwarowaną ścisłymi normami, także wynikającymi z członkostwa w Unii Europejskiej, w zakresie zabezpieczania stada przed chorobami zakaźnymi. Stąd też i konieczność przedsięwzięcia wszelkich dostępnych środków ochrony i bezpieczeństwa zakładu po to, aby w jak największym stopniu wyeliminować negatywne konsekwencje wprowadzenia drogą wektora ludzkiego czynników zakaźnych dla hodowlanych zwierząt.

W kontekście powyższego zawarte w pisemnym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku stanowisko Sądu I instancji odnośnie nieracjonalności zapisów dokumentu w postaci procedury bioasekuracji, uznać należy za całkowicie nieuprawnione.

W tym stanie rzeczy Sąd II instancji zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uniewinnił K. M. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa z art. 225 § 1 k.k., o czym orzekł, jak w punkcie 1 orzeczenia z dnia 14 listopada 2014 roku.

Na podstawie natomiast art. 632 punkt 2 k.p.k., Sąd Okręgowy kosztami całego postępowania obciążył Skarb Państwa (punkt 2 wyroku z dnia 14 listopada 2014 roku).

Na koniec Sąd Okręgowy musi wspomnieć o tym, że dostrzegł, iż w akcie oskarżenia, a w ślad za nim także w zaskarżonym wyroku, błędnie wskazano rok popełnienia zarzucanego, a następnie przypisanego przestępstwa, to jest rok 2013, gdy powinno być 2012 rok. Nie budzi bowiem żadnych wątpliwości, co potwierdza zebrany w sprawie materiał dowodowy, że przedmiotowe zajście miało miejsce 22 listopada 2012 roku. Z uwagi jednak na formułę rozstrzygnięcia „uniewinnia K. M. od popełnienia przypisanego mu przestępstwa z art. 225 § 1 k.k.”, nie sprostowano tej oczywistej omyłki pisarskiej.

/B. Z./ /M. Z./ /E. T./